

SERGHEI JIRNOV ȘI FRANÇOIS WAROUX
ÎN DIALOG CU MARTIN LEPRINCE

KGB—DGSE

DOI SPIONI FAȚĂ ÎN FAȚĂ

Traducere din limba engleză de Alina Pavelescu
Prefață de Florian Banu

Cuprins

<i>Prefață de Florian Banu</i>	5
<i>Prefață la ediția în limba franceză</i>	25
<i>Prolog</i>	31
<i>Capitolul 1 – De ce spioni?</i>	35
<i>Capitolul 2 – Recrutare și formare</i>	57
<i>Capitolul 3 – Realitatea funcției</i>	82
<i>Capitolul 4 – Tehnicile</i>	118
<i>Capitolul 5 – Miturile false</i>	132
<i>Capitolul 6 – Credința în sistem</i>	151
<i>Capitolul 7 – Oamenii din spatele spionilor</i>	172
<i>Capitolul 8 – Mai are lumea nevoie de spioni?</i>	192
<i>Postfață</i>	205

Capitolul 4

Tehnicile

Ce mijloace tehnice utilizați atunci când erați ofițeri de caz?

F.W.: Înainte de toate, să terminăm cu o prejudecată: ofițerii de caz folosesc puține mijloace tehnice! Astfel de materiale existau, DGSE avea chiar și un serviciu specializat pe acest domeniu, dar era vorba mai ales de acte false, de mecanisme de deschidere a încuietorilor sau de procedee de camuflare a informațiilor scrise. Spre exemplu, aveam capacitatea de a miniaturiza documente pentru a încăpea într-un punct minuscul dintr-un articol de ziar, astfel încât să poată fi transmise fără a fi interceptate. Când eram în Etiopia, dispuneam și de un sistem integrat în mașina mea, care-mi permitea să fotografiez o persoană pe care o filam sau drumul pe care-l urmam. Cînstit vorbind, pe teren aveam puține ocazii de a folosi toate tehnicile învățate pe parcursul instruirii noastre. Cele pe care le practicam cel mai des erau legate de filaj. Când mergeam pe stradă, trebuia să aștepți o vreme în fața unei vitrine sau să-ți legi șireturile ca să verifici dacă cineva se oprea în același timp. Dacă așa stăteau lucrurile, trebuia să ne pierdem „umbra” pe drum, folosind tehnici de „contra-filaj”. De exemplu, puteam să intrăm într-o clădire pe o ușă și să ieșim pe alta. Era

o tehnică sigură, fiindcă cel care te urmărește nu se presupune că ar cunoaște numărul de ieșiri dintr-o clădire. Un alt subterfugiu: să-ți schimbi rapid înfățișarea. Asta presupune să ai asupra ta un impermeabil, o haină cu față dublă sau o perucă. Am utilizat des o mustață falsă, la care renunțam imediat ce dispăream un minut de sub privirile unui urmăritor potențial. La fel, puteam să intru în conversație cu un trecător, pentru a da impresia că eram împreună. Cum urmăritorii aveau drept țintă o persoană singură, devenind un duo puteai crea confuzie la predarea ștafetei. În sens invers, și noi puteam face filaj, fie singuri, mergând pe jos, fie cu mașina, împreună cu alte vehicule.

S.J.: La noi, termenul „contra-filaj” era diferit: însemna că un alt membru al KGB îl supraveghea discret pe unul dintre ofițerii noștri de caz pe itinerariul său de control pentru a se asigura că respectivul nu era urmărit de ofițeri ai serviciilor străine. La acea vreme, nu utilizam legături radio în astfel de cazuri, fiindcă nu existau aparate de emisie-recepție suficient de mici. Aveam doar niște pagere, care ne permiteau să comunicăm prin intermediul unui cod bazat pe numărul de vibrații. Tehnica pomenită de François, cu legatul șireturilor, este foarte vulnerabilă, deoarece dacă cel care te urmărește constată că te-ai oprit de mai multe ori, își dă imediat seama că a fost reperat. Pentru a scăpa de un urmăritor, existau tehnici mai sofisticate. În primul rând, trebuia să te comporți cât mai natural posibil, fără să arăți că te-ar interesa dacă ești filat. În paralel, ne luam precauții mai potrivite, precum utilizarea vagonului de metrou cel mai îndepărtat de unica ieșire din stație. De ce? Pentru că, atunci când cobori ultimul pe peron, toți ceilalți pasageri care se îndreaptă spre ieșire vor fi în față ta. Dacă unul dintre ei are misiunea să te urmărească, îl remarci imediat, fără

să fie nevoie să te întorci atunci când se oprește. Vei avea timp să-l identifici fără să faci niciun gest suspect. Și în privința tehnicilor menționate de François pentru a scăpa de un filaj aș adăuga niște nuanțe. La KGB, în momentul când constatam că eram filajați, anulam operațiunea în curs, cum ar fi o întâlnire cu un agent. De ce procedam așa? Dacă încercam să scăpăm de filaj intrând într-o clădire cu mai multe ieșiri, îi arătam adversarului că știam că suntem filajați! Era un fel de confirmare a faptului că ești spion și că se impunea să te urmărească. Drept urmare, în loc să avem de-a face cu o echipă mică, de două sau trei persoane, ne-am fi trezit cu de 10 ori mai mulți oameni pe urmele noastre, dotați cu vehicule echipate cu tehnologie de supraveghere. Cel mai bine era să facem în așa fel încât cei care ne urmăreau să creadă că nu știam nimic de prezența lor. În cazul unei operațiuni importante, imposibil de anulat, trebuia creată o situație specială, astfel încât contraspionajul să considere că te-a pierdut din greșeală, iar nu fiindcă i-ai fentat. Țasta era un principiu fundamental la noi: nu provoca niciodată serviciul advers. Era mai bine să-l păcălești!

F.W.: În cea mai mare parte, sunt de acord cu Serghei. De aceea și evitam, la maximum, întâlnirile fizice dintre un ofițer de caz și un agent. Pentru a transmite mesaje, foloseam două metode, fie cutiile de scrisori moarte, fie cutiile de scrisori vii. Cutia de scrisori moartă este o fisură într-un zid sau o gaură într-un câmp în interiorul cărora se pot plasa discret documente sau instrucțiuni care să fie apoi recuperate. O cutie de scrisori vie este o persoană care transmite informații între ofițerul de caz și agentul lui. Utilizarea unui intermediar permite astfel ruperea legăturii dintre ei, pentru a împiedica ofițerii de la contraspionaj să afle despre relația lor. Aceste

cutii de scrisori vii erau „corespondenți onorifici”, întotdeauna francezi și niciodată străini.

S.J.: La KGB foloseam foarte puțin tehnica de întrebuințare a cutiilor de scrisori vii. Cum noi plecam de la principiul că o operațiune de legătură era veriga cea mai periculoasă a unei misiuni de spionaj, trebuia ca în transmiterea de informații să fie implicat un număr cât mai mic posibil de persoane. Cu cât existau mai multe verigi de transmisie, cu atât riscai mai mult să fii demascat. O cutie de scrisori vie presupunea că mai exista încă o persoană care ar fi putut fi interceptată și forțată să denunțe rețeaua dacă era prinsă. În schimb, cutiile de scrisori moarte erau des utilizate de KGB, mai puțin în anumite țări tropicale, unde cavitățile naturale atrăgeau scorpioni și șerpi. Dacă băga mâna acolo ca să depună documentele, ofițerul de caz sau agentul risca să fie mușcat sau înțepat mortal.

F.W.: Printre alte tehnici, practicam deschiderea scrisorilor cu mijloace foarte simple, cel mai adesea cu vaporii sau cu produse chimice. Această tehnică permitea reînchiderea plicului fără să se poată vedea că fusese deschis. Mai foloseam și „cernelurile simpatice”, care fac scrisul invizibil pe hârtie, dar în prezent, astfel de tehnici au căzut în desuetudine. Am avut și aparate de fotografiat disimulate în serviete sau în pachete de țigări. Pentru a spiona o conversație, DGSE avea aparate speciale care captau vibrațiile vocii prin pereți.

S.J.: La noi, contraspionajul și serviciile tehnice specializate erau cele care se ocupau în primul rând de citirea poștei, utilizând un sistem cu raze X. Această metodă se impunea, deoarece chiar dacă civilii nu-și dădeau seama că un plic fusese

deschis cu vapori, serviciile de informații adverse își dădeau seama imediat, cu atât mai mult cu cât majoritatea foloseau un lipici special, care nu se dezlipea doar sub influența vaporilor. În vremea mea, KGB-ul nu mai folosea cerneluri simpactice, ci carbon chimic, ale cărui amprente nu puteau fi dezvoltate decât cu un procedeu specific fiecărui ofițer de caz sau agent. Pentru a-și transmite informațiile, agenții erau dotați și cu emițătoare radio care condensau datele. Când treceau prin fața ambasadei sovietice, era destul să apese pe un buton în buzunar și informațiile erau transmise în câteva secunde. Fiecare dintre posturile noastre din străinătate, denumite „rezidențe”, dispunea de mijloace tehnice importante. Un ofițer radio care asigura permanența avea misiunea de a capta toate undele radio cu un scanner. Ofițerii de caz trimiteau cu valiza diplomatică documente pe microfilm, care nici ele nu puteau fi dezvoltate decât printr-un procedeu chimic special. Chiar dacă aceste microfilme ar fi căzut în mâinile dușmanilor, n-ar fi fost capabili să le exploateze. Mai era posibilă și captarea conversațiilor cu un fascicol laser, dar de multe ori asta nu servea la mai nimic, fiindcă toate clădirile importante ale inamicului aveau echipamente de protecție specifice, așadar aceste tehnici nu puteau fi utilizate decât la clădiri de interes foarte mic. Am fost foarte mirat de faptul că François spune în cartea lui că țineau deseori ședințele în aer liber pentru a evita microfoanele. La noi era interzis să faci asta, deoarece toate conversațiile purtate în exterior puteau fi ușor ascultate de la o distanță de 500 de metri cu ajutorul microfoanelor direcționale foarte performante.

La Paris, rezidența KGB era situată în incinta ambasadei sovietice, pe bulevardul Lannes. Nici măcar propriul nostru ambasador nu putea intra în birourile noastre decât cu autorizația

șefului antenei. Toate sediile KGB dispuneau de protecție multiplă. DST putea instala câți oameni voia în clădirile învecinate, pentru că n-ar fi putut să capteze nimic din conversațiile care aveau loc în clădirea noastră. Mai mult, pentru conversațiile cele mai sensibile, dispuneam de o „cameră specială”, care era o cușcă Faraday prin care nicio undă nu putea să iasă sau să intre. În interior, nu trebuia să pronunțăm niciun cuvânt, ci doar să scriem pe bilețele de hârtie. Pentru discuțiile operaționale, dispuneam de o pereche de căști integrate, legate printr-un cablu cu semnal transmis prin fibră optică, fără nicio posibilitate de a fi interceptate. Când desfășuram o operațiune în străinătate trebuia să urmărim niște proceduri foarte precise, având o echipă de mai multe persoane care-l însoțeau pe ofițerul de caz. Era încă una dintre marile diferențe față de DGSE: când François era la post în străinătate, el era singurul din serviciul lui, dotat cu un dispozitiv de codare și însărcinat cu transmiterea mesajelor, fiind nevoit să se descurce cu mijloacele pe care le avea la dispoziție. Spre deosebire de serviciul francez, KGB-ul dispunea de antene de cel puțin 60 de persoane active, ba chiar mai mult de 100 în orașele cele mai importante, ca Washington sau New York.

Vreți să spuneți că practicile serviciilor franceze erau insignifiante, comparativ cu cele ale KGB?

S.J.: În special, cred că François nu vrea să dezvăluie tehnicile secrete ale DGSE pentru a evita să aibă neplăceri cu fostul lui loc de muncă! (*râsete complice*) Cred că se mulțumește să enumere metodele de bază, fără a merge mai departe cu revelațiile. Este adevărat că eu și cu François avem acum două statute foarte diferite. Eu sunt un exilat care a rupt legăturile

cu țara lui natală și cu fostul lui serviciu și care trăiește sub protecția unei țări străine, astfel că pot să vă povestesc orice vreau, pentru că nu-mi mai pot agrava cazul în relația cu foștii angajatori. Dacă Rusia ar reuși să mă repatrieze, cu forța sau prin viclenie, cu siguranță că aș fi aruncat în închisoare pentru 15 sau 20 de ani cel puțin, dar justiția franceză nu va urmări un refugiat pentru dezvăluirile lui, chiar dacă Rusia i-ar cere-o. Desigur, dacă ar povesti tot ce știe, François ar fi fără îndoială urmărit penal.

F.W.: În calitate de ofițer de caz, există obiceiul să minți. Dacă m-ați întreba: „Procedeează DGSE la interceptări de convorbiri?”, eu v-aș răspunde: „Nu, deloc!”, deși o face tot timpul, și eu însămi am făcut așa ceva. Face parte din cultura mea să nu dezvălui anumite lucruri, dar nu este mai puțin adeverat nici faptul că procedeele la care m-am referit și pe care Serghei le consideră învechite se dovedeau chiar foarte utile la acea vreme. Tehnicile cele mai simple rămân adesea cele mai bune. Spre exemplu, eu foloseam întotdeauna un truc pe care Serghei îl va considera fără îndoială „de domeniul trecutului”! (*zâmbeste*) Pentru a mă asigura că nu-mi fusese „vizitată” camera de hotel pe durata absenței mele, puneam un fir de păr într-un loc foarte precis, pe locul în care se deschidea un ser-tar. Dacă, la întoarcere, firul de păr fusese mișcat, însemna că fusese cineva în cameră.

S.J.: Confirm, chiar că este o tehnică „de domeniul trecutului”! (*zâmbeste*) Mai precis, acesta este primul truc pe care-l înveți în centrele de instruire din lumea întreagă, și orice membru al unui serviciu de contraspionaj care ar fi vizitat camera ar fi reperat firul de păr de la prima privire și l-ar fi reșezat la

milimetru. O cameră care trebuie percheziționată fără știrea ocupantului ei este întotdeauna mai întâi fotografiată din toate unghiurile, iar clișeele sunt mărite de 100 de ori, pentru ca niciun detaliu să nu scape. KGB-ul cunoștea ansamblul tehnicilor utilizate de serviciile străine, iar în ochii mei, toate cele despre care vorbește François reprezintă mijloace de amator! Totuși, asta nu înseamnă că ele nu funcționau, dar nu puteau rezista în fața unei echipe de spioni profesioniști. În vremea noastră, agenții KGB făcuseră deja trecerea la spionajul electronic. Să luăm exemplul filajelor: în anii '60, serviciul nostru punează o baliză radio pe o mașină sau un trasor cu izotopi radioactivi pe o țintă și astfel putea să le urmărească de la distanță fără a fi observat, deci orice artificiu pentru a ne „planta” ar fi fost inutil. În schimb, sunt de acord cu François asupra unui punct, faptul că era mai bine să contezi pe viclenie decât pe aparatele tehnice, care deseori dădeau un fals sentiment de securitate. Cu atât mai mult cu cât, în epoca noastră, tehnica era departe a de a fi fiabilă întotdeauna, pentru că un aparat foto putea face fotografii voalate, iar o înregistrare se putea dovedi de neutilizat. Mai mult, să nu uităm că durata de viață a bateriilor de la aparatele noastre era încă foarte limitată. Doar memoria unui ofițer de caz era cu adevărat sigură. În prezent, nu mai este cazul să-ți faci astfel de griji, fiindcă tehnologia a cunoscut un progres uriaș. Aparatele de vârf sunt azi la îndemâna tuturor și este destul să tastezi pe Google „gadget spioni” și obții patru milioane de răspunsuri. În orice magazin, un particular poate să-și cumpere acum toate aparatele la care visam noi pe vremea noastră, cum ar fi un detector de prezență pentru domiciliul dumneavoastră, conectat la telefon, cu camere care difuzează imagini în direct. Față de asta, firul de păr al lui François este o nimica toată!... (*râde*)

În lumea informațiilor există o entitate anume care este înconjurată de zone de umbră: serviciul de acțiune.

S.J.: Este în însăși natura unui serviciu de acțiune să acționeze din umbră. Prin definiție, toate operațiunile unui astfel de serviciu făcute publice sunt cele care au eșuat. Cele reușite rămân secrete. Chiar și lichidările unor persoane trec drept accidente, cu excepția celor care sunt dezvăluite pentru a speria. Serviciul de acțiune al DGSE este unul dintre rarele cunoscute de opinia publică, iar asta pentru că, în majoritatea cazurilor, populația unei țări nu cunoaște nici măcar numele unei astfel de structuri.

F.W.: Este adevărat, dar tot ce se spune despre serviciul nostru de acțiune în presă, în filme sau în romane ține mai mult de fantezie decât de realitate. Când a vorbit public despre operațiunile „homo”, președintele François Hollande a spus, fără îndoială, mult prea mult, ceea ce i s-a și reproșat, de altfel. Pentru a funcționa bine, un serviciu de acțiune trebuie să-și păstreze activitățile secrete. În cea mai mare parte a timpului, toate operațiunile sale sunt camuflate. Dacă o persoană moare de o criză cardiacă sau de vreo boală, cum să bănuiești că a fost vorba de o lichidare plănuită?! Nimeni n-o va ști niciodată. Chiar și în interiorul DGSE, noi știam doar un minimum despre serviciul nostru de acțiune. Singurul moment în care m-am putut apropia de el a fost în timpul celor trei luni ale stagiului de formare inițială, mai întâi la Cercotte, apoi la baza de la Ajaccio. În acea perioadă, serviciul de acțiune avea un efectiv de vreo 50 de persoane, nu mai mult. Foloseau mijloace adesea

---

* Operațiune care constă în eliminarea unei persoane prin asasinare sau răpire (n. a.).

sofisticate, care le permiteau să fie extrem de performanți. În timpul stagiului meu, am fost impresionat de toate tipurile de explozibili pe care le foloseau, la fel și de dispozitivele de disimulare. Noi aveam contact mai ales cu instructorii, așa că nu ne-am intersectat cu membri ai serviciului decât în timpul meselor de la popotă. Ne-au povestit câteva anecdote despre misiunile lor, anecdote pe care azi le-am uitat!... În toți anii în care am lucrat la DGSE, n-am mai avut niciodată niciun contact cu ei. Chiar și atunci când eram la post în țări în care ei interve-neau, n-am știut nimic de prezența lor. Totul era delimitat în DGSE, adică noi nu știam nimic despre ce se întâmpla în alte sectoare și era foarte bine așa.

S.J: KGB avea mai multe servicii de acest tip, cum era detașamentul „Vîmpel”^{*}, care era echivalentul serviciului de acțiune al DGSE, sau detașamentul „Alfa”^{**}, care poate fi comparat cu GIGN^{***}. Înainte de război, serviciul nostru de acțiune era folosit mai ales pentru a executa sau răpi trădătorii care fugiseră în străinătate sau pe rivalii politici ai lui Stalin, aceia din urmă fiind ori repatriați cu forța în URSS, pentru a fi judecați și condamnați la moarte, ori executați pe loc. Operațiuni de acest tip au avut loc și în Franța, unde se refugiaseră după Revoluția din 1917 mulți ruși albi, dar cea mai celebră a avut loc în Mexic,

---

^{*} Direcția „V” a Centrului pentru Misiuni Speciale al FSB, cunoscută și sub denumirea de *Spetsgruppa „V” Vîmpel* („fanion”, în lb. rusă), este o subunitate independentă de forțe speciale din cadrul FSB (n. red.).

^{**} *Spetsgruppa „A”*, cunoscută oficial sub denumirea Direcția „A” a Centrului pentru Misiuni Speciale al FSB, este o subunitate de forțe speciale din cadrul Centrului pentru Forțele Speciale al FSB (n. red.).

^{***} *Groupe d’Intervention de la Gendarmerie Nationale* („Grupul de Intervenție al Jandarmeriei Naționale”) este o unitate tactică de elită dedicată intervențiilor speciale împotriva crimei organizate (n. red.).

prin asasinarea lui Troțki în 1940. Operațiunile serviciilor noastre de acțiune s-au înmulțit în cursul celui de-Al Doilea Război Mondial, devenind mult mai rare în perioada Războiului Rece. Când a început perioada Andropov, asasinatele aproape că au dispărut, în favoarea, dacă putem spune așa, operațiunilor de tip gherilă de pe continentele african (Angola și Mozambic) și sud-american (Nicaragua). O resuscitare punctuală s-a produs în 1979, în momentul intervenției Armatei Roșii în Afganistan. Serviciul de acțiune al KGB, condus de generalul Drozdov, a desfășurat atunci operațiuni pe teren, cum a fost luarea cu asalt a palatului președintelui afgan, Hafizullah Amin*, dar această perioadă a fost doar o paranteză. Erau deja într-o logică de confruntare mai degrabă tehnologică și intelectuală decât una sângeroasă. În ceea ce privește efectivele, aceste structuri aveau în jur de 80 de membri și erau ținute cu adevărat la secret, astfel că nici eu n-am aflat de existența lor decât după ce am intrat în KGB. Anterior, asemeni restului populației sovietice, nu auzi-sem absolut nimic despre ele. De altfel, nici după aceea n-am întâlnit pe nimeni din acel serviciu și niciunul dintre colegii mei nu cunoștea la față pe vreunul dintre ei. Și totuși, detașamentul special „Vîmpel” făcea parte din direcția mea, a clandestinilor. Cunoșteam numele șefului Serviciului 8, generalul Tolstikov, și faptul că baza lor de antrenament se afla la Balașiha, la est de Moscova, dar nimic altceva.

F.W.: Afacerea *Rainbow Warrior* este emblematică pentru o operațiune ratată a serviciului de acțiune al DGSE. A avut

---

* Hafizullah Amin (1929 –1979) a fost un șef de stat comunist afgan, care a ocupat funcția de președinte al Afganistanului timp de puțin peste trei luni, din septembrie 1979 până la asasinarea lui din 27 decembrie de către operatori ai Forțele Speciale Ruse (n. red.).

loc pe când eu eram la Paris, înainte de plecarea în Etiopia. Încă de la primele informații difuzate în presă, toată lumea din Centrală a înțeles amploarea pe care avea s-o ia scandalul. Direcția noastră ne-a dat consemn să nu spunem nimic despre subiect. Asta nu era foarte complicat, pentru că eu nu știam nimic în plus față de ceea ce se relatase în presă. Totuși, la întoarcerea de la Addis Abeba, mulți oameni mi-au pus întrebări despre acest subiect. În 2013, o altă operațiune a fost foarte mediatizată, cu ocazia încercării de eliberare a unui ofițer al DGSE luat ostatic în Somalia. Intervenția a eșuat, iar ofițerul francez a fost executat de către cei care-l răpiseră. Îmi mai amintesc și că, în 2019, un angajat al DGSE a fost împușcat mortal în Haute-Savoie. Cu puțin timp înainte fusese pus sub anchetă, împreună cu alți membri ai serviciului, pentru proiectul de a asasina pe teritoriul francez un opozant al președintelui congolez Denis Sassou-Nguesso. Cu toate acestea, exemplele de operațiuni eșuate cunoscute de către public rămân foarte rare. Fără îndoială, asta înseamnă că suntem un serviciu eficient! (*zâmbeste*)

S.J.: La noi, una dintre cele mai celebre operațiuni eșuate este tentativa de asasinare a papei Ioan-Paul al II-lea. Individul care a tras asupra papei era de origine turcă, dar fusese trimis de serviciile bulgare la indicația KGB-ului. Personal, eu n-am avut acces la probele din acest dosar, dar elementele relatate de cei care au lucrat pe subiect* lasă prea puține îndoieli asupra realității faptelor. Este aproape sigur că agenți ai KGB s-au aflat în spatele acelei operațiuni. Papa deranja foarte

---

* Printre care și jurnalista bulgară Roumiana Ougartchinska, în cartea ei, *La Verité sur l'attentat contre Jean-Paul II*, Presses de la Renaissance, 2007 (n. a.).

tare conducerea URSS, deoarece era un polonez anticomunist care se bucura de o popularitate internațională atât de mare, încât reprezenta tot ce i se putea întâmpla mai rău propagandei noastre. Pentru a scăpa de el, KGB-ul a folosit serviciul bulgar, întrucât, din anii '70, evita să apară direct în prima linie pentru acest tip de operațiuni, preferând să transfere treburile murdare țărilor frățești. De ce n-am auzit vorbindu-se despre asta în interiorul serviciului? Fiindcă principiul de separație era mereu același: nu aveam niciodată acces la informații despre o operațiune la care nu luam parte. La noi nu existau proverbialele bârfe pe la colțuri. Dacă ieșai în pauză cu un coleg, discutai despre orice altceva, numai despre muncă, nu. Dacă te distrai vorbind despre informații din dosare, erai imediat concediat sau arestat!

Ce fel de oameni făceau parte din serviciul de acțiune?

S.J.: Trebuiau să fie nu doar robuști din punct de vedere fizic, ci și capabili să gândească. Nu erau niște brute grosiere, cum erau cei care asigurau protecția sau cei din serviciul de acțiune al GRU^{*}. Știau arte marțiale suficient de bine încât să poată ucide cu mâinile goale, dar trebuiau să știe și să se exprime în limbi străine. Desigur, nu foarte cursiv, așa cum știau lingviștii sau clandestinii, dar suficient cât să se descurce în țările în care erau trimiși. Cel mai important era să se poată pierde în mulțime. Țintele lor nu trebuiau să înțeleagă de la prima privire cu cine aveau de-a face. De aceea, trebuiau să aibă o aparență banală, nu să arate ca niște gorile. Cei mai mulți

---

^{*} *Glavnoie Razvetovatelnoie Upravlenie* (Direcția Generală de Informații a Statului-Major al Forțelor Armate, serviciu aflat sub comanda Ministerului Apărării al Federației Ruse) (n. a.).

erau de talie mică și nu se remarcă atunci când erau îmbrăcați normal, dar dacă-i vedeai în costum de plajă, constatai că erau numai mușchi. Într-un fel, ei sunt cei mai apropiați de modelul James Bond.

F.W.: La fel era și la noi! Eram uimit de cât de banali păreau acești oameni la prima vedere. Erau militari cu o excelentă condiție fizică și o mare forță mentală. Cred că urmau o instruire foarte specială în plan psihologic. Trebuiau să fie în stare să-și păstreze sângele rece chiar și în situațiile cele mai extreme.